

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГІДРОМЕХАНІКИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інституту Гідромеханіки НАН України
Член-кореспондент НАН України, професор

Г.О. Воропаєв

“ 17 ” березня 2025 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО ОРГАНІЗАЦІЮ ОСВІТЬОГО ПРОЦЕСУ
ІНСТИТУТУ ГІДРОМЕХАНІКИ НАН УКРАЇНИ**

УХВАЛЕНО:

Рішення Вченої ради
Інституту гідромеханіки НАН України

від 13 березня 2025 р. протокол № 4

Київ-2025

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення про організацію освітнього процесу здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти (далі – Положення) є основним нормативним документом, що регламентує організацію освітнього процесу в Інституті гідромеханіки Національної академії наук України (далі – Інститут).

Положення розроблене відповідно до Закону України № 2145-VIII “Про освіту”, Закону України № 1556-VII “Про вищу освіту”, Закону України № 848-VIII “Про наукову та науково-технічну діяльність” та інших законів України, Указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, Постанови Кабінету Міністрів України № 261 “Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)”, Постанови Кабінету Міністрів України № 44 “Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії”, постанов та розпоряджень Президії Національної академії наук України, Статуту Інституту, рішень Вченої ради Інституту.

Інститут провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти за освітньо-науковою програмою для здобуття ступеня доктора філософії відповідно до отриманої Ліцензії.

Підготовка осіб здійснюється за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення) та за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав заклад на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або здобувачів наукового ступеня доктора наук).

Організація освітнього процесу за третім (освітньо-науковим) рівнем в Інституті здійснюється відповідно до Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – ЄКТС), яка базується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, необхідного для досягнення очікуваних результатів навчання та обліковується у кредитах ЄКТС.

Обсяг освітньо-наукової програми визначається у кредитах ЄКТС і становить за освітньо-науковим рівнем доктора філософії - 4 роки.

Освітній процес в Інституті організовують наукові та науково-педагогічні працівники з урахуванням цього Положення на основі освітньо-наукових програм (ОНП) та навчальних планів. Аспіранти беруть активну участь у формуванні індивідуальних траєкторій навчання, індивідуальних навчальних планів аспірантів, у виборі навчальних дисциплін, в удосконаленні практичної підготовки та підвищенні ролі самостійної творчої роботи.

Мовою викладання в Інституті є державна мова відповідно до статті 48 Закону України “Про вищу освіту”.

Організацію та супроводження освітнього-наукового процесу підготовки здобувачів ступеня доктора філософії реалізує Науково-методична комісія при Вченій раді Інституту забезпечення освітньо-наукового процесу Інституту.

II. ОСНОВНІ ТЕРМІНИ, ПОНЯТТЯ ТА ЇХ ВИЗНАЧЕННЯ

У Положенні використовуються наступні терміни:

академічне визнання – зарахування навчальних дисциплін, кваліфікацій або дипломів одного (українського або іноземного) закладу вищої освіти іншим закладом з метою допуску до навчання, академічної кар'єри в іншому закладі, доступу до іншої трудової діяльності (академічне визнання у професійних цілях);

академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і правил, що визначені Законом України "Про освіту", Законом України "Про вищу освіту" та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової/творчої діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових/творчих досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання;

академічна заборгованість – це встановлення невиконання здобувачем вищої освіти індивідуального плану навчальної роботи, яке виникає в разі, якщо під час опрацювання певного навчального компонента (дисципліни, практики), здобувач освіти набрав менше балів, ніж визначена межа задовільного навчання в Інституті;

академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами;

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових/творчих результатів, що здобуті іншими особами, як результатів власного дослідження/творчості та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності закладу вищої освіти за цією програмою на предмет відповідності стандарту вищої освіти, спроможності виконати вимоги стандарту для досягнення заявлених у програмі результатів навчання, досягнення заявлених у програмі результатів навчання;

аспірантура – система організаційно-освітнього забезпечення підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому рівні вищої освіти з метою оволодіння ними освітньо-наукової програми, нормативний строк якої триває чотири роки;

атестація (здобувачів освіти) – встановлення відповідності засвоєних здобувачами освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам відповідних стандартів освіти;

договір/угода про навчання – угода, що укладають сторони, які беруть участь в освітньому процесі (у т. ч. за програмами академічної мобільності): здобувач вищої освіти та заклади вищої освіти (установи/організації), установи/особи, які направляють на навчання та оплачують його (якщо навчання здійснюється за кошти юридичних або фізичних осіб). Договір підписують до початку підготовки. Після підписання, за необхідності, Договір може бути змінено за згодою всіх сторін;

здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються у закладі вищої освіти на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації;

індивідуальна освітня траєкторія – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача освіти, що формується з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду, ґрунтується на виборі здобувачем освіти видів, форм і темпу здобуття освіти, суб'єктів освітньої діяльності та запропонованих ними освітніх програм, навчальних дисциплін і рівня їх складності, методів і засобів навчання. Індивідуальна освітня траєкторія у закладі освіти може бути реалізована через індивідуальний навчальний план;

індивідуальний навчальний план аспіранта – освітня складова освітньо-наукової програми, в якій міститься перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС;

індивідуальний план наукової роботи здобувача – наукова складова освітньо-наукової (наукової) програми, в якій визначаються зміст, строки виконання та обсяг наукових робіт;

кваліфікація – визнана уповноваженим суб'єктом та засвідчена відповідним документом стандартизована сукупність здобутих особою компетентностей (результатів навчання). Кваліфікація вважається повною в разі здобуття особою повного переліку компетентностей відповідного рівня Національної рамки кваліфікацій, які визначені відповідним стандартом;

компетентність – динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти;

кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання навчального навантаження здобувача вищої освіти, що необхідний для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин;

модуль – навчальний компонент освітньої програми, в якій кожний навчальний компонент містить однакову або кратну кількість кредитів ЄКТС;

навантаження аспіранта – час, що необхідний для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання, який включає всі види навчальної роботи: лекції, семінарські, (практичні) самостійну роботу, контрольні заходи, проходження навчально-педагогічної практики тощо;

навчальні заняття – лекція, семінарське, практичне, індивідуальне заняття, консультація. Тривалість навчальних занять обраховують в академічних годинах;

наукові працівники – це особи, які за основним місцем роботи професійно провадять наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання, підтверджену результатами атестації у випадках, визначених законодавством;

освітній процес – система науково-методичних і педагогічних заходів, що спрямовані на набуття, примноження та використання знань, умінь й інших компетентностей в осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості;

освітня діяльність – діяльність суб'єкта освітньої діяльності, що спрямована на організацію, забезпечення та реалізацію освітнього процесу у формальній і/або неформальній освіті;

освітньо-наукова програма – єдиний комплекс освітніх (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо) та наукових (проведення наукового дослідження, написання наукових публікацій, виступи на конференціях тощо) компонентів на третьому рівні вищої освіти, спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, підготовки та публічного захисту дисертації, що дає право на отримання визначеної кваліфікації;

оцінка – будь-яка кількісна або якісна міра на основі визначених критеріїв, які використовуються для встановлення рівня опанованих результатів навчання окремої навчальної дисципліни або освітньо-наукової програми у цілому;

перезарахування /трансфер кредитів – процес визнання кредитів, що присвоєні в іншому закладі вищої освіти (науковій установі), з метою отримання кваліфікації. Кредити, що присвоєні учасникам у межах однієї освітньої програми певного закладу освіти (наукової установи), можуть бути переведені для накопичування в іншій програмі, що запропонована тим самим або іншим закладом освіти (науковою установою), оскільки результати навчання задовольняють деякі або всі вимоги конкретної програми, її частини або кваліфікації;

спеціалізація – складова спеціальності, яку визначає заклад вищої освіти (наукова установа) та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої освіти;

спеціальність – складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка;

якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, що встановлені законодавством, певним стандартом освіти та/або договором на надання освітніх послуг;

якість освітньої діяльності – рівень організації і реалізації освітнього процесу, що забезпечує здобуття особами якісної освіти та відповідає вимогам, які встановлені законодавством і/або договором на надання освітніх послуг.

III. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Категорії учасників освітнього процесу:

- 1) наукові працівники;
- 2) здобувачі вищої освіти;
- 3) фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу;
- 4) інші працівники Інституту.

Права та обов'язки наукових працівників визначають Конституція України, закони України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність" та іншими нормативні акти України у сфері науки та освіти. Наукові працівники мають також інші права та обов'язки, що передбачені законодавством, Статутом, Колективним договором, Правилами внутрішнього трудового розпорядку.

Інститут несе відповідальність за те, що всі особи, які залучені до викладання:

- 1) мають відповідну кваліфікацію та/або високий фаховий рівень у відповідній науковій сфері;
- 2) провадять наукову та/або інноваційну діяльність за відповідною спеціальністю, здатні отримувати та генерувати нові знання, адаптувати їх до нових умов і вимог;
- 3) мають необхідні вміння та досвід для ефективного передавання здобувачам освіти своїх знань і розуміння предмета за різних ситуацій навчання, а також консультування здобувачів у навчальному та науковому пошуку, здобутті відповідних компетентностей;
- 4) здатні забезпечувати викладання навчальних дисциплін відповідної Освітньо-наукової програми на високому науково-теоретичному та методичному рівнях;
- 5) здатні дотримуватись норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються;
- 6) здатні дотримуватися в освітньому процесі та науковій діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти.

Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове консультування (керівництво) не більше п'яти здобувачів, у тому числі не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Вчений, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів ступеня доктора філософії.

Здобувачами вищої освіти є аспіранти.

Права та обов'язки здобувачів освіти визначено Конституцією України, законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність", а також можуть мати:

- 1) мати вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у закладах, бібліотеках і державних архівах України;
- 2) отримувати методичне і змістовне наукове консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);
- 3) мати безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- 4) мати академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;

5) отримувати академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
6) здійснювати трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства
7) зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених закладом;

8) виконувати індивідуальний навчальний план та звітувати про хід його виконання на засіданні Вченої ради Інституту;

9) підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для здобувачів ступеня доктора філософії) та у вигляді дисертації або наукової доповіді - у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях (для здобувачів наукового ступеня доктора наук).

Здобувачі можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

Особи, які професійно здійснюють наукову діяльність за основним місцем роботи та, за умови успішного виконання відповідної освітньо-наукової програми і публічного захисту дисертації у спеціалізованій вченій раді, мають право здобути ступінь доктора філософії поза аспірантурою.

IV. ВСТУП ДО АСПІРАНТУРИ, ВІДРАХУВАННЯ, ПЕРЕРИВАННЯ НАВЧАННЯ, ПОНОВЛЕННЯ І ПЕРЕВЕДЕННЯ ОСІБ, ЯКІ НАВЧАЮТЬСЯ В ІНСТИТУТІ

Вступ до Інституту з метою підготовки в аспірантурі здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН, та Правил прийому до Інституту, затверджених Вченою радою.

Для участі у проходженні вступних випробувань особа подає всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Інституту у строки, визначені такими Правилами прийому.

Прийом на навчання для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за результатами:

1) єдиного вступного іспиту з іноземної мови, проведеного Українським центром оцінювання якості освіти відповідно до законодавства;

2) вступного іспиту із спеціальності або спеціальностей для міждисциплінарної програми (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

3) інших форм вступних випробувань (іспити, співбесіди, презентації дослідницьких пропозицій чи досягнень).

Вступні випробування до закладу для підготовки в аспірантурі проводяться предметними комісіями, склад яких формується та затверджується Вченою радою Інституту.

Результати вступних випробувань до закладу для підготовки в аспірантурі дійсні для вступу до Інституту протягом одного календарного року. За результатами проведення вступних випробувань до закладу для підготовки в аспірантурі Приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною Правилами прийому.

Наказ керівника Інституту про зарахування до закладу для підготовки в аспірантурі прийнятий на підставі рішення приймальної комісії, оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а також порядок надання їм академічної відпустки визначаються положенням, затвердженим Міністерством освіти і науки України, та здійснюється відповідно до статті 46 Закону України «Про вищу освіту».

Підставами для **відрахування** здобувача вищої освіти є:

- завершення навчання за відповідною освітньо-науковою програмою;
- власне бажання;
- невиконання індивідуального навчального плану;
- нерозпочате аспірантом навчання після зарахування протягом десяти днів за відсутності поважних причин; порушення умов договору (контракту), укладеного між Інститутом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання;
- інші випадки, передбачені законодавством.

Відрахування аспірантів здійснюється наказом керівника Інституту. Особа, відрахована з Інституту до завершення навчання за освітньою програмою, отримує академічну довідку, що містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів.

Здобувач вищої освіти має право на **переривання** в навчанні (академічну відпустку) у зв'язку з обставинами, які унеможливають виконання освітньої (наукової) програми (за станом здоров'я, призовом на строкову військову службу й у разі втрати права на відстрочку від неї, сімейними обставинами тощо). Навчання чи стажування в освітніх і наукових установах (зокрема, іноземних держав) може бути підставою для перерви у навчанні, якщо інше не передбачено міжнародними актами чи договорами між вищими навчальними закладами.

Особа, відрахована з Інституту до завершення навчання за відповідною освітньою програмою, має право на поновлення на навчання в межах ліцензованого обсягу Інституту. Академічні довідки, отримані здобувачами в інших вітчизняних закладах вищої освіти чи наукових установах розглядає предметна комісія Інституту та приймає рішення про їх зарахування.

На наступний курс навчання в межах освітньої програми за наказом керівника Інституту переводяться аспіранти, які повністю виконали вимоги навчального плану певного курсу, успішно склали всі екзамени і заліки. У випадку тривалої хвороби в період заліково-екзаменаційної сесії та канікул за наявності відповідних документів окремим аспірантам може бути встановлений індивідуальний графік складання екзаменів тривалістю не більше місяця після початку наступного семестру. Якщо цей термін є недостатнім для виконання індивідуального графіка, розглядається питання щодо надання академічної відпустки або призначення повторного курсу навчання.

Аспіранти можуть бути **переведені** до іншого навчального закладу або в межах Інституту:

- 1) на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються у закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;
- 2) на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються у закладі за державним або регіональним замовленням;
- 3) на підготовку за акредитованою освітньо-науковою програмою з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

Аспіранти інших навчальних закладів, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до Інституту користуються пріоритетним правом на місця державного замовлення за умови наявності вакантних місць. У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб. Переведення аспірантів здійснюється в межах ліцензованого Інституту. На першому році навчання переведення аспірантів забороняється.

У разі відсутності сертифіката про акредитацію освітньо-наукової програми або закінчення строку дії такого сертифіката, здобувач переводиться до іншого закладу, в якому відповідна освітньо-наукова програма акредитована. Для цього здобувач подає на ім'я керівника Інституту заяву про відрахування у зв'язку з переведенням до іншого закладу і видачу академічної довідки. Заява розглядається протягом двох тижнів.

Одержавши академічну довідку, здобувач звертається із заявою про зарахування у порядку переведення до керівника того закладу, до якого він переводиться. У разі позитивного розгляду заяви протягом двох тижнів, керівник закладу, до якого переводиться здобувач, видає наказ, згідно з яким здобувач допускається до занять, а до закладу, в якому він навчався раніше, надсилає запит щодо передачі його особової справи.

Керівник закладу, до якого переводиться здобувач, може відмовити йому у зарахуванні у порядку переведення в таких випадках:

- перевищення ліцензованого обсягу за відповідним рівнем вищої освіти або відповідної освітньо-наукової програми;
- академічна довідка містить інформацію, що засвідчує низький теоретичний рівень підготовки здобувача;

- освітньо-наукова програма, яку виконував здобувач, відрізняється від освітньо-наукової програми, за якою здійснюється підготовка в закладі, до якого він переводиться.

Керівник Інституту, в якому здобувач навчався раніше, отримавши запит, протягом тижня видає наказ про відрахування здобувача у зв'язку з його переведенням, після чого протягом десяти робочих днів особова справа здобувача разом з копією наказу (витягом із наказу) про відрахування, засвідченою в установленому порядку, передається до закладу, до якого переводиться здобувач. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти. У закладі, в якому здобувач навчався раніше, залишаються копії академічної довідки та особової справи здобувача.

Керівник закладу, до якого переводиться здобувач, після одержання особової справи видає наказ про його зарахування у порядку переведення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

V. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ В АСПІРАНТУРІ

Аспіранту протягом місяця з дати наказу керівника Інституту про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників Інституту, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

Заміна наукового керівника відбувається у разі припинення ним трудової діяльності на наукових або науково-педагогічних посадах, неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті, невиконання своїх обов'язків, відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва, прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів, притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства, спільного бажання наукового керівника і здобувача, в інших випадках, передбачених законодавством.

Підготовка здобувачів ступеня доктора філософії здійснюється за **освітньо-науковою програмою**.

Освітньо-наукова програма складається з освітньої та наукової складових.

Освітня складова освітньо-наукової програми оформлена в **навчальний план** та містить інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, їх

послідовність вивчення, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Перелік освітніх компонент навчального плану складається з двох частин – обов'язкової та вибіркової.

Індивідуальний навчальний план аспіранта містить перелік освітніх компонентів за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Аспірант може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення рішення про відрахування аспіранта.

Організація освітньої складової реалізується із застосуванням таких форм:

- 1) навчальні заняття (лекція, лабораторне, семінарське та практичне заняття);
- 2) самостійна робота (самостійне опанування освітніх компонентів, індивідуальне завдання);
- 3) практична підготовка (навчально-педагогічна практика);
- 4) контрольні заходи (іспит, залік, диференційований залік, поточні (модульні) та підсумкові роботи тощо).

На початку вивчення освітньої компоненти (дисципліни) викладач знайомить аспірантів з структурою, графіком навчального процесу, видами діяльності та кількістю балів, яку можна набрати за кожен вид навчальної діяльності при опануванні дисципліни.

Лекція – це завершений, науково обґрунтований і систематизований виклад навчального, наукового матеріалу. Лекція є однією з основних організаційних форм навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу, що формує у аспірантів знання з певної наукової галузі, визначає напрямок, основний зміст і характер усіх інших видів навчальних занять та самостійної роботи аспірантів з відповідної навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття – форма навчального заняття, при якому аспірант під керівництвом викладача особисто проводить експерименти чи досліди з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень даної навчальної дисципліни, набуває практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, методикою експериментальних досліджень у конкретній галузі. Лабораторне заняття проводиться у спеціально обладнаних лабораторіях з використанням устаткування, пристосованого до умов навчального процесу.

Семінарське заняття – це вид навчального заняття, який передбачає попереднє самостійне опанування аспірантами навчального матеріалу, на основі якого викладач організовує дискусію, інші види діяльності аспірантів, навколо визначеної проблематики.

Практичне заняття – форма навчального процесу, при якій викладач організовує детальний розгляд аспірантами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання відповідно до сформованих завдань.

Індивідуальне заняття проводиться з метою підвищення рівня підготовки аспірантів, воно організовується за окремим графіком з урахуванням індивідуального навчального плану аспіранта і може охоплювати частину або повний обсяг занять однієї чи декількох навчальних дисциплін, а в окремих випадках повний обсяг навчальних занять для одержання освітнього кваліфікаційного рівня.

Консультація – додаткова допомога викладача, при якій аспіранти отримують відповіді на конкретні питання, пояснення окремих положень, методичні поради.

Самостійна робота передбачає виконання аспірантом, запланованих завдань та сприяє послідовному виробленню навичок ефективної самостійної професійної діяльності. Навчальний час, відведений для самостійної роботи аспіранта, визначається навчальним планом. Зміст самостійної роботи з кожної навчальної дисципліни визначається робочою програмою навчальної дисципліни та відповідними методичними рекомендаціями. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочою програмою для засвоєння аспірантом у процесі самостійної роботи, виноситься для підсумкового контролю разом з навчальним матеріалом, що опрацьовувався під час аудиторних занять.

Практична підготовка – обов'язковий компонент освітньонаукової програми підготовки здобувачів вищої освіти, що спрямований на оволодіння аспірантами сучасними методами, формами та засобами навчання, формування у них професійних навичок та вмінь для вирішення конкретних навчально-виховних задач в умовах реального педагогічного процесу.

Контрольні заходи – сукупність організаційно-методичних заходів щодо перевірки та оцінювання знань, умінь і навичок аспірантів, набуття ними фахових компетентностей, унормування організації поточного, модульного, семестрового контролю знань аспірантів, проведення практики та методичку переведення показників академічної успішності за 100-бальною системою у систему оцінок за національною шкалою та за шкалою Європейської кредитнотрансферної системи (далі - ЄКТС).

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
А	95 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недолікам
В	85-94 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
С	75-84 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок

D	65-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-64 балів	Достатньо– мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання– незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання

Вивчення аспірантами освітніх компонентів може здійснюватися на базі закладу, до якого зарахований аспірант, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів.

Вчена рада Інституту може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

Наукова складова освітньо-наукової програми реалізується у вигляді **індивідуального плану наукової роботи** аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

Індивідуальний навчальний план, індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником і затверджуються Вченою радою Інституту протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в аспірантурі. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв’язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі **дисертації**.

VI. АТЕСТАЦІЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;

2) звертається до Інституту з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу закладу, що виконує відповідну освітньо-наукову програму та здійснює підготовку здобувача.

Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головуючим на засіданні Вченої ради Інституту.. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою повторно звернутися з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної освітньо-наукової програми у разі відрахування.

За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до Вченої ради Інституту з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради закладу та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

Підготовка в аспірантурі завершується отриманням **диплома доктора філософії** після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

VII. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

В Інституті можлива підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії **поза аспірантурою** для осіб, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи.

Підготовка здійснюється за кошти Інституту і триває чотири роки.

Особи, які здобувають ступінь вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою, зараховуються до загального ліцензованого обсягу.

Після подачі особою до Інституту заяви про підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою та її зарахування, відповідним наказом керівника Інституту призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників Інституту. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми Інституту згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Вченою радою Інституту рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою із закладу.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення Вченою радою Інституту рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Інститут вживає заходів до відрахування такої особи. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

Стан підготовки дисертації здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Для отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви про отримання висновку проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні Вченої ради Інституту. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до Вченої ради Інституту з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради закладу та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до законодавства, що регулює присудження ступеня доктора філософії.

Підготовка здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою (ад'юнктурою) завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту в разовій спеціалізованій вченій раді.

VIII. СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення якості освіти в Інституті складається з процедур і заходів, передбачених нормами чинного законодавства, локальними нормативно-правовими актами та включає:

- визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- здійснення моніторингу та періодичний перегляд освітніх програм, навчальних планів, оновлення та вдосконалення навчально-методичного забезпечення;
- забезпечення підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників;
- забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу здобувачів третього рівня вищої освіти за кожною освітньою програмою;
- забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені освіти та програми підвищення кваліфікації;
- забезпечення контролю за дотриманням здобувачами ступеня доктора філософії принципів академічної доброчесності.

Метою системи забезпечення якості освітньої діяльності є створення та підтримка умов для якісної підготовки конкурентоспроможних на ринку праці висококваліфікованих фахівців відповідного рівня, що здатні до ефективної професійної діяльності й готові до постійного професійного зростання, соціальної і професійної мобільності.

IX. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Положення затверджується на засіданні Вченої ради Інституту та набуває чинності з моменту введення його в дію наказом директора Інституту.

Зміни та доповнення до Положення можуть вноситися наказом директора за рішенням Вченої ради Інституту. У такому ж порядку Положення скасовується.